

УДК 37.014.2:378.018

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.84.1.13>

Драч І. В., Поберецька В. В.

АНАЛІЗ ФІНСЬКОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті проаналізовано фінську модель освіти як одну з найуспішніших у світі в контексті модернізації системи підготовки майбутніх учителів початкових класів. Доведено, що необхідність імплементації у вітчизняній системі освіти Закону України “Про освіту”, Концепції “Нова українська школа”, Державного стандарту початкової освіти, реалізації Концепції педагогічної освіти потребує під час підготовки майбутніх учителів початкових класів, зокрема, у педагогічних коледжах акцентування уваги на формуванні готовності студентів до інтегрованого навчання учнів.

Здійснено аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових публікацій, який показав, що актуальність такого дослідження зумовлена необхідністю врахування тенденцій, які стосуються як розвитку початкової освіти в країнах ЄС і розвитку професійної підготовки вчителів початкових класів в європейському просторі вищої освіти, так і потреби у модернізації вітчизняної системи початкової освіти та необхідності підготовки майбутніх вчителів, здатних її забезпечити.

З'ясовано, що розвиток початкової освіти у країнах ЄС, зокрема у Фінляндії, характеризується інтеграцією в сучасних стандартах змісту навчальних предметів шляхом їх об'єднання в модулі, інтегровані блоки, широкі освітні галузі. Професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів в європейському просторі вищої освіти спрямована на посилення інтеграції теоретичних дисциплін, підвищення уваги до методичної підготовки та педагогічної практики. У країнах ЄС спостерігається тенденція до переходу в підготовці вчителів початкової освіти від рівня бакалавра до рівня магістра.

Для вирішення зазначених проблем варто переглянути вимоги до освітніх програм підготовки педагогічних працівників, необхідні для впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа”.

Ключові слова: Нова українська школа, вчителі початкових класів, підготовка, інтегроване навчання, фінська модель, компетентність, проєктна діяльність.

Останніми роками відбувається масштабне реформування повної загальної середньої освіти в Україні, яке задеклароване у Концепції Нової української школи [1]. Мета загальної середньої освіти визначена у Законі України “Про освіту” [2]. Відповідно до загальної мети освіти місією початкової школи є “...різносторонній розвиток особистості дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей, формування в неї загальнокультурних і морально-етичних цінностей, ключових і предметних компетентностей, необхідних життєвих і соціальних навичок, що забезпечують її готовність до продовження навчання в основній школі, життя у демократичному суспільстві” [3, с. 13].

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю подолання побічних наслідків вузькоспеціалізованої освіти, таких як: фрагментарність світосприйняття, незадовільний стан міжпрофесійних комунікацій, недостатній розвиток інтеграційних процесів у суміжних галузях науки та науково-дослідницької діяльності у сфері фахової передвищої освіти, визначених у Концепції розвитку педагогічної освіти [4].

Модернізація освітніх програм має передбачати, зокрема, впровадження компетентнісного, особистісно орієнтованого підходу в педагогічній освіті, забезпечення формування загальних (універсальних, ключових тощо) компетентностей, набуття педагогічними працівниками вмінь та досвіду формування компетентностей у учнів, опанування педагогічних технологій, зокрема з використанням елементів інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій, посилення практичного складника педагогічної освіти, максимальне наближення психолого-педагогічної та методичної підготовки до умов практичної фахової діяльності, запровадження принципу дитиноцентризму та педагогіки партнерства.

У звіті про імплементацію Болонського процесу, оприлюдненому МОН України у 2020 р., зазначено, що побудова європейського простору вищої освіти, в якому цілі та політики узгоджуються на європейському рівні, а потім запроваджуються в національних освітніх системах і закладах вищої освіти (далі – ЗВО), сприяє забезпеченню й покращенню якості та відповідності навчання й викладання в українських закладах вищої освіти, забезпечує розроблення стратегій щодо покращення здатності випускників до працевлаштування. Інновації в навчанні та викладанні, визначені Паризьким комюніке у 2018 р., реалізуються шляхом ціннісного переосмислення інтеграції наскрізних, мультидисциплінарних та інноваційних навичок і компетентностей із сучасними спеціальними професійними знаннями, що сприятиме кар'єрному зростанню студентів [5].

Тренди вищої освіти в Європі, зокрема у підготовці вчителів початкової школи, передбачають: сприяння розвитку студента як активного і відповідального громадянина, здатного до критичного мислення, розв'язання проблем, готового до навчання впродовж життя; зміну концепції викладання та залучення зовнішніх стейкхолдерів; навчання і викладання як колегіальний процес, що визначає співпрацю всередині закладу вищої освіти та між ЗВО і суспільством. Студенти також повинні мати справу з дослідженнями або діяльністю, пов'язаною з дослідженнями й інноваціями, на всіх рівнях вищої освіти, щоб розвинути критичний та творчий образ мислення, який дозволить їм знаходити інноваційні рішення щодо викликів, які виникають.

Аналіз професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів у країнах Західної Європи доводить, що в останні десятиріччя саме практична спрямованість навчання посідає провідне місце у формуванні важливих практичних навичок і вмінь, що необхідні для майбутньої успішної роботи з дітьми. Практичну спрямованість підготовки педагогів вважають у західних країнах однією з важливих організаційних умов розвитку системи західноєвропейської педагогічної освіти [6].

У 2000 р., після оголошення результатів міжнародних стандартизованих тестів PISA з математики, читання та природничих наук, фінські школярі увійшли до першої п'ятірки з усіх дисциплін, а дослідники розпочали активно вивчати досвід Фінляндії, аби дізнатися про секрети “фінського дива”. Запорукою успіху освітньої системи непримітної нордичної країни стали чудові вчителі, які заклали надійний фундамент людського капіталу майбутніх поколінь.

В Україні здійснено низку теоретичних досліджень особливостей освіти у Фінляндії, підготовки педагогічних кадрів (В. Бутова “Особливості підготовки вчителів загальноосвітньої школи у Фінляндії”, 2010 р.; С. Гринюк “Професійна підготовка майбутніх учителів іноземних мов в університетах Фінляндії”, 2013 р.; Ю. Руднік “Іншомовна освіта вчителів Фінляндії”, 2013 р.; К. Котун “Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи в університетах Фінляндії”, 2015 р. тощо). У контексті нашого дослідження взято до уваги можливість використання прогресивних ідей фінського досвіду в педагогічній освіті України. Зокрема, це те, що бакалаврська програма передбачає комунікативно-орієнтоване навчання, основне базоване навчання, предметне навчання, мультидисциплінарне вивчення шкільних предметів, додаткове предметне навчання, факультативне навчання [7].

Якщо проаналізувати фінську модель освіти як одну з найуспішніших у світі, то, згідно з дослідженням Т. Швець, яка вивчала досвід фінських шкіл, у цій державі важливою умовою ефективного навчання у початкових школах є інтегроване навчання. Крім навчання, особливу увагу приділяють розвитку певних навичок, потрібних дитині (комунікації, самостійності, самоорганізованості тощо) [8].

У початковій школі інтегроване навчання передбачає спілкування, гру, обмін досвідом та базується на *phenomenon-based teaching and learning* (феномено-орієнтованому навчанні). За такою методикою не викладають окремі предмети, а вивчають явища і феномени, розбирають практичні приклади з реального життя. Більшість надає перевагу навчальним іграм, особливо у початковій школі, коли діти починають опановувати основи читання, письма й обчислення. Основні навички програмування та логічні навички школярі теж опановують за допомогою цифрових ігор [9]. На думку фінських учителів, не всі уроки мають бути інтегровані. Є теми, які варто вивчати окремо. Але така форма уроків дає дітям більше можливостей зрозуміти походження і взаємодію різних явищ.

У початковій школі також запроваджується проектна діяльність. Під час проектної діяльності інших уроків немає: два дні, тиждень, вісім тижнів (кожна школа робить це по-своєму) працюють лише за проектом. Учителі виконують роль тренера, тьютора, коуча, але не вчителя. Тобто вони не навчають, а допомагають учням самим навчатися. Головна відмінність від української школи – фінська школа одразу в початкових класах формує навичку самостійності у навчанні та відповідального ставлення до нього. Учень у початкових класах також навчається раціонально розподіляти свої сили та навчатися не заради дорослого (учителя чи батька), а для себе. Без таких засадничих навичок далі у фінській школі навчатися складно.

Для кожної дитини складається індивідуальний план навчання і розвитку. Індивідуалізація стосується змісту використовуваних підручників, вправ, кількості класних і домашніх завдань та відведеного на них часу.

В. Покідіна, експерт CASE Ukraine, на основі досліджень К. Day “11 Ways Finland's Education System Shows Us that Less is More” зазначає, що саме зміни в підходах до підготовки шкільних викладачів відіграли найважливішу роль у перетворенні Фінляндії з традиційної індустріально-аграрної країни на сучасну інноваційну державу [10]. Окреслимо основні переваги підготовки учнів початкових класів у Фінляндії, зазначені авторкою, у контексті нашого дослідження. Учні початкових класів зазвичай мають одного вчителя на термін до 6 років. Перші 2 роки учні початкових класів вивчають лише 4 предмети, окремим предметом йде фізична культура та велику увагу приділяють розвитку творчого потенціалу учнів. За такої системи викладач має змогу пристосуватися до кожного з 15–20 школярів у класі, вивчити його здібності, потреби та ставлення до процесу навчання. Така система є корисною не тільки для дитини, яка за 6 років сповнюється довіри до вчителя, відчуває турботу й отримує індивідуальну допомогу в будь-який час, викладач також має змогу побудувати навчальний процес більш цілісно та згідно з потребами кожного учня, без необхідності узгодження учбового плану з педагогами з інших дисциплін.

Д. Мельникова на сайті <https://osvitoria.media/experience/5-sekretiv-finskogo-osvitnogo-dyva/> визначила 5 секретів “фінського освітнього дива”. У контексті нашого дослідження наголошуємо на ключових компетентностях фінської школи: вони готують дитину до реального життя та спрямовані на здобуття самостійності, грамотності, вмінь користуватись інформацією, комбінувати її, перевіряти, робити висновки, створювати проекти, співпрацювати з іншими [11].

М. Гриньова у публікації “Освітній трансформер: Фінляндія як натхнення” [12] визначила основні принципи організації навчального процесу у фінських школах, серед яких у контексті нашого дослідження виокремимо: планування навчання відповідно до індивідуальних потреб учнів з урахуванням вікових особливостей дітей; предметну інтеграцію змісту навчання.

Про те, що фінська система освіти може успішно впроваджуватися в освітній процес України, свідчать окремі спроби фінських експертів разом із місцевими вчителями адаптувати її в українському селі. Фінські експерти проводили інтегровані заняття з природознавства, в які включали завдання з математики, географії, мистецтва, мови та спорту [94].

У науковому доробку директора Тавільжанської ЗОШ I–III ступенів Харківської області О. Савки-Ржематорської “Ефективна модель шкільної освіти Фінляндії: досвід для України” [13] здійснено аналіз теоретичних положень та узагальнено практичний досвід системи шкільної освіти у Фінляндії для використання педагогічно цінних надбань у процесі реформування середньої школи України. Отримані результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Тавільжанської ЗОШ I–III ступенів Дворічанської районної ради Харківської області, зокрема визначення перспектив творчого використання педагогічно цінних ідей шкільної освіти Фінляндії у створенні моделі ефективною системи освіти в Україні очима дітей. У дослідженні авторки проаналізовано зміст, форми та методи навчання у школах Фінляндії.

У контексті предмета та об'єкта нашого дослідження окреслимо певні ключові позиції. Завдання загальноосвітнього навчання у Фінляндії полягає у формуванні особистості дитини як відповідального члена суспільства. У загальноосвітньому навчанні особлива увага приділяється знанням і вмінням, необхідним у повсякденному житті. Зміст навчання у 1–2 класах виглядає так: рідна (фінська) мова і читання, математика, природознавство, релігія (згідно з віросповіданням) або музика, образотворче мистецтво, праця і фізкультура. Навчальні предмети постійно інтегруються, так, на одному уроці може вивчатись одразу кілька дисциплін.

Фінська система передбачає інтеграцію та діалог між предметами, які сприяють формуванню мультидисциплінарних компетентностей: вміння навчатися, культурна компетентність та вміння взаємодіяти з іншими і виражати себе. Ми погоджуємося з учасницею стажування “Особливості фінської системи освіти” Л. Насоновою, що “...українська школа тільки стає на шлях до мультидисциплінарності та інтеграції між предметами”. Цікавою новацією є розроблення на державному рівні безлічі інтегрованих курсів на вибір, серед яких є “Історія рідного краю” та “Література рідного краю”. Упродовж вивчення цих дисциплін школярі знайомляться з історією свого міста, області та письменниками-земляками [14, с. 17].

Запорукою успіху освітньої системи непримітної нордичної країни стали чудові вчителі, які заклали надійний фундамент людського капіталу майбутніх поколінь. Але основним вважаємо те, що у Фінляндії найголовніше – вмотивований і кваліфікований вчитель.

Для нашого дослідження визначаємо такий аспект: фінською перевагою є вчителі, адже викладання розглядається як шляхетна професія, що керується переважно моральною метою, в основі якої лежить бажання робити добро іншим людям і створити краще суспільство. Професія вчителя є престижною, автономною та серйозною з можливостями цілеспрямованого розвитку впродовж кар'єри.

Однією з умов професійності вчителів є вдалий старт, який включає якісний відбір студентів до педагогічних університетів та академічний рівень педагогічної освіти. Так, відбір абітурієнтів освітніх програм для вчителів початкових класів відбувається у два етапи: перевірка рівня академічних знань (міждисциплінарний письмовий тест, орієнтований на виявлення здатності критично мислити та інтегрувати знання); перевірка особистих характеристик та відповідності вимогам вчительської професії (різні форми у різних університетах).

Якісний відбір абітурієнтів закладає міцні моральні та професійні підвалини для викладання у фінських школах, які фінський освітянин М. Коскенніємі визначив терміном “педагогічна любов”. П. Мойланен, професор фінського педагогічного інноваційного університету, стверджує: “Якщо ви багато знаєте з теорії освіти, це не означає, що ви станете гарним вчителем. ...Фактори, які роблять вчителя добрим вчителем: велике серце, турбота про учнів, вміння слухати й чути учнів, повсякчасний розвиток свого мислення” [12].

Вчителі у Фінляндії викладають 600 годин на рік, тобто 4 або менше уроки на день. Така система дає фінському викладачеві більше часу для вдумливого та детального планування кожного уроку. Міністерство освіти і культури Фінляндії докладає багато зусиль, аби не продукувати некомпетентних педагогів. Кропіткий і відповідальний процес підготовки й відбору викладацьких кадрів, на думку В. Покідіної, експерта CASE Ukraine, є найголовнішою запорукою успіху фінської моделі освіти. Більшість із 62 000 викладачів Фінляндії в 3 500 школах від Лапландії до Турку – професіонали, обрані з 10 % кращих випускників країни, які захистили магістерську дипломну роботу на відмінно і здобули обов'язковий ступінь магістра з педагогічної діяльності [10].

Важливе місце у фінській системі освіти посідає становище вчителів та їхнє задоволення роботою. Вони відчують себе цінними, оскільки їхня робота цінується суспільством. Це дає мотивацію вчителям розвиватися, підвищувати кваліфікацію. Але варто також акцентувати увагу на ретельному відборі, який проходять всі абітурієнти, що виявили бажання стати вчителями, практикується тест на профпридатність та співбесіда для абітурієнта.

Для ефективного розв'язання завдань професійної підготовки майбутніх учителів на основі досвіду Фінляндії варто взяти до уваги використання інноваційних методів навчання та викладання (проблемне заняття; проєктна діяльність; науково-дослідна робота) й особливості педагогічної практики у процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи, яка ґрунтується на засадах практико-орієнтованого підходу. Практичне навчання відбувається під час усієї педагогічної підготовки на засадах принципу наступності.

Навчальна практика здійснюється в декілька етапів, а саме: вступна практика (introductory practice) на початку навчання, основна практика (basic practice), предметна шкільна практика (field school practice), практика викладання (teaching practice) [15].

Сформований зарубіжний досвід впровадження інтегрованого навчання у початковій освіті, врахування вимог до освітніх програм, закладених у Міжнародній стандартній класифікації освіти, дає можливість підійти по-новому до розгляду інтегрованого навчання в Україні у контексті реалізації Державного стандарту початкової освіти.

Використана література:

1. Концепція “Нова українська школа”. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 30.12.2020 р.).
2. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2145-19 (дата звернення: 18.11.2019 р.).
3. Нова українська школа: poradnyk dlia vchytelia / за заг. ред. Н. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf> (дата звернення: 18.12.2019 р.).
4. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 р. № 474-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984> (дата звернення: 13.04.2019 р.).
5. Європейський простір вищої освіти в 2020 р. *Звіт про імплементацію Болонського процесу* / пер. з англ. Люксембург : Видавничий дім Європейського Союзу ; Київ : МОН, 2020. 214 с. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c90aaf32-4fce-11eb-b59f-01aa75ed71a1/language-uk/format-PDF/source-183354043> (дата звернення: 30.12.2020 р.).
6. European Commission/EACEA/Eurydice, 2013. Key Data on Teachers and School Leaders in Europe. 2013 Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/gp_eudor_WEB_EC3213158ENC_002.pdf.en%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/gp_eudor_WEB_EC3213158ENC_002.pdf.en%20(1).pdf) (дата звернення: 24.06.2019 р.).
7. Котун К. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у Фінляндії. *Вища освіта України*. 2012. № 1. Дод. 3. Т. 1. С. 309–314.
8. Швець Т. Вчити по-фінськи. URL: <https://tutor.org.ua/nashi-publikatsiyi/vchyty-po-finsky/> (дата звернення: 16.07.2019 р.).
9. Електронні інструменти. Як у фінських школах застосовують цифрові навчальні середовища. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/2714-elektronni-instrumenty-yak-u-finskykh-shkolakh-zastosovuiut-tsyfrovi-navchalni-seredovishcha> (дата звернення: 25.08.2019 р.).
10. Покідіна В. Коли менше означає краще: 10 фактів про фінську модель освіти URL: <https://www.segodnya.ua/opinion/pokidina-column/vryatuvati-profesynu-osvtu-705822.html> (дата звернення: 16.04.2019 р.).
11. Мельникова Д. 5 секретів “фінського освітнього дива” URL: <https://osvitoria.media/experience/5-sekretiv-finskogo-osvitnogo-dyva/> (дата звернення: 16.05.2019 р.).
12. Гриньова М. Освітній трансформер: Фінляндія як натхнення. URL: <http://education-ua.org.ua/porivnyalna-pedagogika/1104-osvitnij-transformer-finlyandiya-yak-natkhennya> (дата звернення: 26.05.2019 р.).
13. Савка-Ржемагорська О. Ефективна модель шкільної освіти Фінляндії: досвід для України. URL: <https://vseosvita.ua/library/efektivna-model-shkilnoi-osviti-finlandii-dosvid-dla-ukraini-234477.html> (дата звернення: 28.05.2019 р.).
14. Освітні інновації: виклики-2020. *Особливості фінської системи освіти* : збірник наукових есе учасників стажування (Фінляндія, Гуйтіннен, 25.05–12.06.2020). Гуйтіннен, 2020. 54 с. URL: <https://www.iiasc.org/wp-content/uploads/2020/06/> (дата звернення: 30.12.2020 р.).
15. Котун К. Значення педагогічної практики у процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи у Фінляндії. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 2 (16). С. 133–139.

References:

1. Kontsepsiia “Nova ukrainska shkola” (2016) [The concept of “New Ukrainian School”]. URL: [tps://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf). [in Ukrainian]
2. Pro osvitu : Zakon Ukrainy (2017) [On education: Law of Ukraine] URL: zakon.rada.gov.ua/go/2145-19. [in Ukrainian]
3. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia (2018) [New Ukrainian school: a guide for teachers] Kyiv: Litera LTD, 160 s. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/12/12/11/20-11-2018rekviz.pdf>. [in Ukrainian]
4. Pro povnu zahalnu seredniu osvitu : Zakon Ukrainy (2020) [On complete general secondary education: Law of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984>. [in Ukrainian]
5. Ievropeiskyi prostir vyshchoi osvity v 2020 r. Zvit pro implementatsiiu Bolonskoho protsesu. Liuksemburh: Vydavnychi dim Yevropeiskoho Soiuzu (2020) [European Higher Education Area in 2020. Report on the implementation of the Bologna Process. Luxembourg: Publishing House of the European Union] 214 s. URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c90aaf32-4fce-11eb-b59f-01aa75ed71a1/language-uk/format-PDF/source-183354043>. [in Ukrainian]
6. European Commission/EACEA/Eurydice (2013) Key Data on Teachers and School Leaders in Europe. Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/gp_eudor_WEB_EC3213158ENC_002.pdf.en%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/gp_eudor_WEB_EC3213158ENC_002.pdf.en%20(1).pdf).
7. Kotun, K. (2012) Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnix uchyteliv pochatkovoii shkoly u Finliandii [Features of professional training of future primary school teachers in Finland]. *Vyshcha osvita Ukrainy*. № 1. Dod. 3. T. 1. P. 309–314. [in Ukrainian]
8. Shvets, T. (2018) Vchyty po finsky [Learn Finnish] URL: <https://tutor.org.ua/nashi-publikatsiyi/vchyty-po-finsky/>. [in Ukrainian]
9. Elektronni instrumenty. Yak u finskykh shkolakh zastosovuiut tsyfrovi navchalni seredovishcha (2019) [Electronic tools. As in Finnish schools, digital learning environments are used]. URL: <https://osvitanova.com.ua/posts/2714-elektronni-instrumenty-yak-u-finskykh-shkolakh-zastosovuiut-tsyfrovi-navchalni-seredovishcha>. [in Ukrainian]
10. Pokidina, V. Koly menshe oznachaie krashe: 10 faktiv pro finsku model osvity (2019) [When less means better: 10 facts about the Finnish model of education]. URL: <https://www.segodnya.ua/opinion/pokidina-column/vryatuvati-profesynu-osvtu-705822.html>. [in Ukrainian]

11. Melnykova, D. 5 sekretiv "finskoho osvithnoho dyva" (2019) [5 secrets of the "Finnish educational miracle"]. URL: <https://osvitoria.media/experience/5-sekretiv-finskogo-osvithnogo-dyva/>. [in Ukrainian]
12. Hrynova, M. Osvitnii transformer: Finliandiia yak natkhnennia (2017) [Educational Transformer: Finland as inspiration]. URL: <http://education-ua.org/ua/porivnyalna-pedagogika/1104-osvithnij-transformer-finylandiya-yak-natkhnennya>. [in Ukrainian]
13. Savka-Rzhematorska, O. Efektivna model shkilnoi osvity Finliandii: dosvid dlia Ukrainy (2020) URL: <https://vseosvita.ua/library/efektivna-model-shkilnoi-osvity-finlandii-dosvid-dla-ukraini-234477.html>. [in Ukrainian]
14. Osvitni inovatsii: vyklyky (2020) Zbirnyk naukovykh ese uchasykiv stazhuvannia "Osoblyvosti finskoi systemy osvity" (Finliandiia, Huittinen, 25.05–12.06.2020) [Educational innovations: challenges 2020. Collection of scientific essays of interns "Features of the Finnish education system" (Finland, Guittinen 25.05–12.06 2020). 54 s. URL: <https://www.iiasc.org/wp-content/uploads/2020/06/>. [in Ukrainian]
15. Kotun, K. (2013) Znachennia pedahohichnoi praktyky u protsesi pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly u Finliandii [The importance of pedagogical practice in the process of training future primary school teachers in Finland]. *Porivnialno-pedahohichni studii*. № 2 (16). P. 133–139. [in Ukrainian]

Drach I. I., Poberetska V. V. Analysis of the Finnish model of education in the context of modernization of the system of future primary school teachers' training

The article analyses the Finnish model of education as one of the most successful in the world in the context of modernizing the system of future primary school teachers' training. It is proved that the need to implement the Law of Ukraine "On Education" in the domestic education system, the concept of "New Ukrainian School", the State Standard of Primary Education, the Concept of Pedagogical Education requires focusing on forming students' readiness for integrated learning while training future primary school teachers in pedagogical colleges in particular.

An analysis of domestic and foreign scientific publications showed that the relevance of such research is due to the need to take into account trends related to the development of primary education in the EU and the development of professional training of primary school teachers in the European Higher Education Area as well as the need to modernize the domestic primary education system and to train future teachers who can provide it.

It was found that the development of primary education in the EU and Finland is characterized by integration into modern standards of content of subjects by combining them into modules, integrated blocks, broad educational areas; professional training of future primary school teachers in the European Higher Education Area is aimed at strengthening the integration of theoretical disciplines, increasing attention to methodological training and pedagogical practice. In the EU, there is a trend towards the transition in the training of primary school teachers from bachelor's to master's level.

To solve these problems, the requirements for educational programs for teachers' training, necessary for the implementation of the Concept of state policy in the field of reforming general secondary education "New Ukrainian School", should be reviewed.

Key words: *New Ukrainian school, primary school teachers, training, integrated learning, Finnish model, competence, project activity.*

УДК 378.14.+811.581

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.84.1.14>

Ємельянова Д. В.

**ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ
УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У РАЗІ НАВЧАННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ**

У статті визначено педагогічні умови формування лінгвокультурологічної толерантності українських студентів у разі навчання китайської мови, а саме: застосування інформаційно-комунікативних технологій на підставі створення навчального сайту з невербальним та вербальним матеріалом для ознайомлення з культурою, особливостями спілкування, етикету та нормами поведінки китайців; визначення психологічних та мовних відмінностей та схожості української та китайської культур і мов. Метою проведеного дослідження є експериментальна перевірка ефективності реалізації педагогічних умов формування толерантності українських студентів засобами китайської мови. Експериментальне дослідження спрямоване на визначення суттєвих психологічних та мовних відмінностей та на пошук точок дотику, схожості менталітету двох народів, їхніх культур та мови.

Впровадження інформаційно-комунікативних технологій з метою формування лінгвокультурологічної толерантності українських студентів у разі навчання китайської мови здійснювалось шляхом підготовки до створення навчального сайту, в якому міститься невербальний та вербальний матеріали для ознайомлення з історією, культурою, особливостями спілкування, етикету, мови та нормами поведінки китайців. На підставі аналізу особливостей китайської мови зроблено висновки, що характерні для неї строгість, дисциплінованість і проходження правилам відображають відомі якості мешканців Піднебесної.

Результати дослідження сприяли формуванню лінгвокультурологічної толерантності українських студентів у разі навчання китайської мови, дозволили встановити як відмінності, так і схожість культури, мовних і мовленнєвих традицій Китаю і України. Особливу увагу привертає ідейна схожість текстів Гімну України і Гімну Китаю, а також